

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Canonem Sacrificii Missae, Vti & reliquas eiusdem
Partes Brevis Ac Lvcv lenta, & ad pietatem vtilis Expositio**

Veken, Frans van der

Coloniae, 1644

Capvt VI. De Oratione Dominica, caeterisque vsque ad Agnus Dei

urn:nbn:de:hbz:466:1-9878

populo ad diuini nominis exaltationem, gloriæq; amplificationem pro virili connitendum demonstrat. Concludit verò tum priorem sententiam, tum totum Canonem, hisce verbis, quæ futuram diuinæ gloriæ perennitatem significant: *Per omnia secula seculorum.* Profert hæc altâ voce, vt Sacerdotis preces approbare populus possit vsitato responso, *Amen.*

C A P V T VI.

*De Oratione Dominicâ, cæterisque
vsque ad Agnus DEI.*

Quid à cœlesti Magistro hîc in ara præsentî vtilius petamus, quàm quod olim ab eodem Discipuli a, *Domine, doce nos orare?* Doce nos non ad carnis aures, sed cordis: non forinsecus sonante doctrinâ, sed subministratione spiritûs, & occultâ misericordiâ:

Luc. 11. August. de Pred. SS. c. 8.

diâ: in illa schola remota à sensibus, in qua omnis, qui audiuit & didicit, ad te venit. Doce nos orare, quod qui nouit in hoc sæculo, & rectè nouit uiuere, & bonis cœlestibus abundare. Id petendi occasionem vltro nobis Ecclesia præbet, dum statim post Canonem, Orationem Dominicam recitandam præscribit: tum vt eâ veluti omnium vtiliter petendorum summâ suppleatur, si quid fortè in alijs Canonis, vel totius etiam Liturgiæ precibus desit: tum etiam vt maior illis vis gratiæq; ad impetrandum accedat. Verissimum quippe est, quod D. Cyprianus in singulari libro de hac Oratione affirmat: *cùm dicatur, quia quodcunque petierimus à Patre in nomine eius, dabit nobis, quanto efficacius impetramus, quod petimus in Christi nomine, si petamus eius oratione?* Cui in simili libro de eadem Oratione, altiori stylo præiuit Septimius Tertullanus, quem Magistrum & nominare & sequi

Cy-

Cyprianus consuevit. Postquam enim exposuit, quomodo hæc Oratio paucorum verborum compendijs omnia pæne præcepta Domini complexa, totius *Euangelij* veluti *Breniarium* dici queat, hæc tandem de eius efficacia subiungit a: *A Deo igitur ordinata religio orationis, & de spiritu ipsius iam tunc, cum ex ore diuino ferretur, animata, suo priuilegio adscendit in cælum, commendans Patri, quæ Filius docuit.*

§. I.

De Procæmio Orationis Dominicæ.

Copia hîc inopem facit: tot enim ex S S. Patribus, Doctoribus, Theologis, & spiritualis vitæ Magistris, Orationem istam suis commentarijs illustrarunt, vt omnia vel potiorum partem complecti, haud parui voluminis foret: meliorum delectû profiteri, solertiæ non vulgaris: sine delectu

pri-
a Tertull. de Orat. Domin.

primùm obuia dare prorsus inciuile,
 haud secus, quàm si ad incuriosam mē-
 sam singulares hospites inuitares. Ne
 tamen Lectorem hinc prorsus ieiunum
 ad alios authores suo fortè incommo-
 do dimittam, visum est ex solo ferè
 Cypriano antè laudato aliqua deliba-
 re: tum quod S. Hilarius, S. Augusti-
 nus, alijq; Patres illam eius commen-
 tationem singulariter commendent:
 tum etiam quod Martyris illius glorio-
 sissimi memoria celebretur in Canone.
 Quare eius veluti præsentis potiorem
 rationem haberi conuenit: & sperari
 potest eum tantò impensiùs acturum
 apud DEVM, vt Sancto illo Spiritu,
 quo diuinam hanc Orationem expo-
 suit, in hoc eam Sacrificio recitemus,
 in cuius veluti testem aduocatus est.
 Haud tamen à proposito alienum du-
 xero, si subinde ex grauissimo Tertul-
 liano ad maiorem neruum & effica-
 ciam paucula adiungam: hunc enim
 Cyprianus in hoc præcipuè libro sibi i-
 mitandum proposuit.

Utque in ipsis etiam præambulis,
quando Sacerdos altiori voce se & po-
pulum ad orandum excitat, ab inclyto
Martyre aliquid discamus : *Oremus,*
inquit, *fratres dilectissimi, sicut Magi-*
ster Deus docuit. Et quid mirum? (in-
terferam ex Tertulliano) *Deus solus do-*
cere potuit, ut se vellet orari. Pergit Cy-
prianus: *Amica & familiaris oratio est*
Deum de suo rogare, ad aures eius ad-
scendere Christi orationem. Agnoscat
Pater Filij sui verba, cum precem faci-
mus: qui habitat in pectore, ipse sit &
in voce. Haud aliter igitur pius Sacer-
dos sequentis Orationis proferat ver-
ba, quam si ex ore & institutione Chri-
sti singula exciperet : atque hinc eam
ducat fiduciam, quâ servus Dominum,
reus Iudicem, creatura Creatorem au-
dit Patrem suum vocare, quod sic præ-
ceperit Magister, cuius institutionem
iubemur sequi. Absque hoc enim, ut
postea subdit Cypr. *illud nomen nemo*
nostrum in oratione auderet attingere?

Per-

Pergit idem Antistes nos hortari, ut quando Patrem Deum dicimus, quasi filij Dei agamus, ut quomodo nobis placeamus de Deo Patre, sic sibi placeat & ille de nobis. Cùm verò nostrum addimus, memores simus vnitatis & pacis, cuius gratia noluerit vtriusque Magister, dum quis precatur, pro se tantùm priuatim precari, dicendo: *Pater meus qui es in cœlis, nec panem meum da mihi hodie; sed pro omnibus, quia omnes in Christo vnum sumus. Ut denique, dum nominamus Patrem, nobis esse in cœlis Deum, renunciemus terreno & carnali Patri, atque adeo cæteris etiam rebus mundanis, secundùm illud Christi placitum a: Patrem nolite vobis vocare super terram: vnus est enim Pater vester, qui in cœlis est. Et illud alterum b: Qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Quorum vtrumq; implemus exuendo omnem inordinatum*

a Matth. 23. b Luc. 14.

tum erga terrena & secularia affectum, eaq; cœlestibus & diuinis postponendo, quippe quorum Pater, atque adeo hæreditas & regnum non huius sæculi, sed cœlorum existant.

Notandum: licet alijs titulis cum toto genere humano communibus DEVM Patrem pronunciare possimus, vt quod nos omnes ratione ac libertate donatos, in viuas & expressas creaturæ sui Numinis imagines, à quo paternitas omnis in cœlo & in terra nominatur a: à D. tamen Cypriano hîc præcipuè attendi ad titulum Christianis proprium, qui est regenerationis & iustificationis in baptismo, per quam peculiari ratione cœpimus esse filij Dei, iuxta illud Euangelicum b: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius*: per quem item Spiritum adoptionis accepimus, in quo Patrem non vocamus tantum, sed clamamus. Vnde, inquit Cyprianus,

Pa-

a Ephes. 3. b Ioan. 1.

Pater noster idem est atque eorum, qui credunt, quiq; per Deum sanctificati, & gratia spiritualis nativitate reparati: ad quos etiam eam ob causam petitiones omnes sequentes veluti proprias refert.

§. II.

De tribus primis Petitionibus.

PRima omnium est, *Sanctificetur nomen tuum.* Non quòd optemus Deo, ait sanctissimus Antistes, *ut sanctificetur orationibus nostris, sed quod petamus ab eo, ut nomen eius sanctificetur in nobis.* Rationem mox subdit, *à quo enim Deus sanctificatur, qui ipse sanctificat? Quam sententiam sic præiuerat Septimius a: Quando non sanctum & sanctificatum est per semetipsum nomen Dei, cum ceteros sanctificet ex semetipso? Petimus igitur, ut in hominibus sanctificetur.* Quod fieri
Cy-

a Tertull. lib. de Orat. c. 3.

Cyprianus tradit, quando qui in baptismo sanctificati sumus, in eo, quod esse cœpimus, perseueramus. Sed Tertullianus non ad solos renatos, iamque sanctificatos petitionem coarctat, verum ad illos etiam extendit, quos gratia Dei expectat, ut sic ad omnes pertineat: ideo enim, inquit a, suspensâ oratione, non dicentes, Sanctificetur in nobis, in omnibus dicimus. Optamus itaque, ut sanctum Dei nomen (quo quidquid DEVS est & dicitur, designatur) ab omnibus timeatur, ametur, colatur: ut eius augeatur gloria, eiusque Sanctitas, Sapientia, Bonitas, cæteræque perfectiones ubique innotescant & colantur.

Secundum eandem formam S. Cyprianus exponit petitionem sequentem: *Adueniat regnum tuum*, ut nempe non DEO suum regnum, sed nobis DEI regnum precemur. *Nam Deus*, inquit, *quando non regnat? aut apud*

eum

a Tertull. sup. c. 4.

eum quando incipit, quod & semper fuit, & esse non desinit? Nostrum regnum petimus aduenire à Deo nobis repromissum, Christi Sanguine & Passione quasitum, ut qui in seculo ante seruiuimus, postmodum Christo dominante regnemus. In quibus etiam respexit ad illa Tertulliani: Deus quando non regnat, in cuius manu cor omnium regum est? Sed quidquid nobis optamus, in illum auguramur, & illi deputamus, quod ab illo expectamus.

Prosequitur Cyprianus: Bene autem regnum Dei petimus, id est, regnum caeleste, quia est & terrestre regnum. Sed qui renunciauit iam seculo, maior est & honoribus eius & regno; & ideo qui se Deo & Christo dedicat, non terrena, sed caelestia regna desiderat. Continua autem oratione & prece opus est, ne excidamus à regno caelesti, sicuti Iudaei, quibus prius promissum fuerat, exciderunt.

Sequitur tertia petitio: Fiat volun-

tas tua, sicut in cælo, & in terra. In quam haud minori sapientia, quàm eloquentia idem Præsul & Martyr: Non ut Deus faciat, quod vult; sed ut nos facere possimus, quæ Deus vult. Nam Deo quis obsistit, quo minus, quod velit, faciat? Sed quia nobis à Diabolo obsistitur, quo minus per omnia noster animus atque actus Deo obsequatur, oramus & petimus, ut fiat in nobis voluntas Dei, quæ ut fiat in nobis, opus est Dei voluntate, id est, eius ope & protectione; quia nemo suis viribus fortis est, sed Dei indulgentiâ & misericordiâ tutus est.

Adfert deinde exemplum ipsiusmet Christi, in eandem sententiam orantis, & Christianâ Rhetoricâ, ad quam à prophana se transtulit, quænam sit Dei voluntas, quam Christus & fecit & docuit, pluribus exponit. Adfert denique explicationem figuratam cæli & terre, ut per hanc caro, per illud spiritus intelligatur: quorum hic cæ-

H

lestia

lestia & diuina quærit, sed caro terrena & sæcularia concupiscit. Verùm Tertullianus & alij Patres simpliciùs explicant, vt petamus ita homines in terris obedire Deo, sicut in cælo Angeli obediunt.

§. III.

De reliquis 4. Petitionibus.

Quam eleganter, ait Tertullianus a, diuina sapientia ordinem orationis instruxit? vt post cælestia, id est, post Dei nomen, Dei voluntatem, & Dei regnum, terrenis quoque necessitatibus petitionis locum faceret? nam & edixerat Dominus: *Querite priùs regnum, & tunc vobis etiam hæc adicientur.* In quarta igitur petitione, *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, cibum nobis petimus & victum, & quidem in diem.* Qui enim, inquit Cyprianus, *Christi cœpit esse discipulus,*

a De Or. c. 6.

lus, diurnum debet cibum querere, nec in longum desideria petitionis extendere, ipso iterum Domino præscribente, & dicente: *Nolite in crastinum cogitare.* Eiusq; rationem mox reddit: quod & contrarium sibi sit, & repugnans, ut queramus in seculo diu vivere, qui petimus regnum Dei velociter aduenire. Quanquam secutus rursus Magistrum, eandem petitionem non tantum simpliciter de terreno pane, sed etiam spiritualiter de cœlesti & Eucharistico velit intelligi. Nam panis vita Christus est, & panis hic omnium non est, sed noster, qui Corpus eius contingimus. Pergit deinde explicare, cur hunc panem ac cibum salutis postulantes nobis dari quotidie, tacitè petamus à grauiori præseruari delicto, ne fortè eo intercedente abstenti, & non communicantes à cœlesti pane prohibeamur.

Imploratâ iam Dei liberalitate pro alimentis, eius etiam Clementiam

H 2 pro

pro peccatis nostris deprecamur: ut enim grauiſſimè dictum à Tertulliano *a*: *Quid alimenta proderunt, si illis reputamur quasi taurus ad victimam?* Ut reuera reputamur, quamdiu peccatorum debitis premimur. Pro his ergo dimittendis rogamus: & simul salubriter admonemur, quod peccatores ſimus, nè quis ſibi fortè quaſi innocens blandiatur. Lex verò, ut proſequitur B. Cyprianus, *petitioni adiungitur, quæ certa nos conditione & ſponſione conſtringit; ut ſic nobis dimitti debita poſtulemus, ſecundùm quod & ipſi debitoribus noſtris dimittimus: ſcientes impetrari non poſſe, quod pro peccatis petimus; niſi & ipſi circa debitores noſtros paria faciamus.* Quam veluti talionis legem in illa petitione contineri ipſemet Chriſtus apertiffimè tradidit, cum ait *b*: *Si enim dimiſeritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater veſter cœleſtis delicta veſtra: ſi*

an-

a De Orat. c. 6. b Matth. 6.

autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra. Quomodo verò remittenda sit iniuria, deponendo ex animo omne odium & inimicitiam erga iniuriæ auctorem, òquærendo priuatam vindictam, nec communia Christianæ charitatis officia subtrahendo: sed non sit necesse cedere suo iure, quod qui iniuriam tulit, ad debitam satisfactionem & restitutionem obtinet, explicant Theologi in Tractatu de Charitate.

Sequitur sexta petitio: *Et ne nos inducas in tentationem*, id est, *ne nos peccati induci, ab eo utique qui tentat. Absit enim, ut Dominus tentare videatur.* Ita breuissimè Tertullianus. Vnde præterea Cyprianus colligit, nihil contra nos aduersarium posse, nisi Deus ante permiserit, *ut omnis timor noster, & deuotio, atque observatio ad Deum conuertatur; quando in tentationibus nostris nihil malo liceat, nisi po-*

testas inde tribuatur. Quæ petitio eò
 attentius Sacerdoti frequentanda,
 quod Dæmonis *astutia* a, ad illos for-
 tius impugnandos incumbant, qui ex
 officio cælestibus diuinisque addicti,
 singulari vinculo cum Deo copulantur:
cibus enim eius electus b, quod pij vatis
 testimonium explicans Hieronymus c
 ostendit, *quomodo deuorato Iuda, ad
 cribrandos Apostolos, eorumq; succes-
 sores expetierit facultatem.*

In septima tandem petitione poni-
 mus: *Sed libera nos à malo.* Quam va-
 rij variè exponunt: sed nemo pleniùs,
 meliùsque Cypriano: *mali* enim no-
 mine comprehendit aduersa cuncta,
 quæ Diabolus & Mundus contra nos
 moliuntur, *à quibus potest esse fida
 & firma tutela, si nos Deus liberet.*
 Atque hinc infert, quod quando di-
 cimus: *Libera nos à malo, nihil re-
 maneat, quod ultra adhuc debeat po-
 stulari*

a *Ephes. 6.* b *Abacuc 1.*

c *S. Hieron. epist. ad Eustochium.*

stulari. Meritò igitur petitionem hanc excipit clausula, quam Orationis Dominicæ signaculum vocat S. Hieronymus, videlicet *Amen*, qua optamus, ut ita fiat.

§. IV.

Libera nos quaesumus Domine, &c.

Postquam Tertullianus Orationem Dominicam exposuit, more rursus suo, graui nimirum, hæc subiungit a: *Quoniam tamen Dominus prospector humanarum necessitatum seorsim posttraditam orandi disciplinam, petite, inquit, & accipietis, & sunt, quæ petantur pro circumstantiâ cuiusque: præmissâ legitimâ & ordinariâ oratione quasi fundamento, accidentium ius est desideriorum, ius est superstruendi extrinsecus orationes; cum memoria tamen præceptorum, ne quantum à præceptis, tantum ab auribus Dei longè simus: Cuius*

H 4

ve-

a De Orat. c. 9.

veritatis Ecclesia memor finitâ oratione Dominicâ, aliam subiungit orationem, qua magis explicat vltimam petitionem prioris, videlicet, *vt liberemur ab omnibus malis, præteritis, præsentibus, & futuris.* Quæ explicatio aptissimè congruit B. Cypriano, qui, vt antè vidimus, in eadem petitione, *malis* nomine mala vniuersa intellexit.

Mala autem præterita hîc non sumuntur, vt iam penitus sunt transacta; sic enim ad præterita non datur potentia, ac multò minùs oratio: sed pro ijs, quæ in sui causa, vel radice transierunt, in aliquibus tamen effectibus vel reliquijs manent, vt peccata semel actu commissa, in sui macula, vel obligatione ad pœnam, vel ad bonum imbecillitate. Similiter præsentia & futura, non ea formalitate accipienda, qua suam præsentiam vel futuritatem necessario secum ferunt: nam sic quoque nulla esset spes deprecandi: sed vt in aliquo periculo vel præsentibus vel

vel futuro nobis imminent ; per Dei
tamen clementiam auerti queunt.
Porro per *mala* intelliguntur tam ma-
la culpæ , quàm poenæ , cæteraque ad-
uersa , quæ Christianæ paci ac prospe-
ritati repugnant, quam sub finem Ora-
tionis postulamus in hisce duobus po-
sitam , *ut à peccatis simus semper liberi,
& ab omni perturbatione securi.*

Perimus autem hanc pacem *in die-*
bus nostris , per quos à pluribus intelli-
gitur vniuersum tempus militantis Ec-
clesiæ , quod à Christo hominibus
concessum, vt in luce Euangelij opera-
ri , suamque salutem promouere pos-
sint , vsque in diem extremi iudicij :
quæ, cum nobis adferat *noctem a* , in
qua amplius *operari* siue mereri non
possimus , *dies Domini* antonomastice
ab Apostolo *b* nominatur ; quod in ea
se palam omnium Dominum ostendet,
reddendo vnicuique iuxta opera eius.
Possunt tamen *dies nostri* simplicius

H 5

su-

a Ioan. 9. b 1. Cor. 3.

sumi; eo sensu, quo Ezechias *a in suis diebus* pacem exoptabat: ita vt Sacerdos pro eo solùm tempore pacem petat, quo in Ecclesia viuent, quorum iam nomine Legatum agit. Preces enim tam Sacerdotis, quàm Ecclesiæ, non nisi finitum valorem & efficaciam habent: vnde haud absque præsentium detrimento in quæuis tempora quantumuis remota sese possunt extendere. Solorum Christi meritorum id priuilegium est, vt propter valoris infinitatem, sine cuiusque damno cuncta sæcula ambiant. Nec sic minùs Ecclesiæ in futurum consulitur: cum enim hoc sit iuge Sacrificium, dum mundus steterit, perennaturum; si suis quique temporibus Sacerdotes prospexerint, semper Ecclesiæ prospectû erit.

Quamuis autem Christum Dominum Aduocatum nostrum hîc iam in altari præsentem habeamus, per cuius obtestationem omnes ad Patrem orationes

a 4. Reg. 20.

*suis
cer-
pe-
iam
nim
non
ha-
ium
an-
lere.
ciui-
fini-
ncta
Ec-
n e-
dum
suis
spe-
erit.
mi-
n in
uius
ra-
nes*

tiones concludimus: Sanctorum tamen suffragia non negligimus, quia scimus vtrumque eo suos Amicos honore dignari, vt multa in illorum gratiam beneficia concedat, à quibus alioqui nostra nos indignitas repelleret. Vt verò faciendum grauitè admonet Concilium Basileense *a, inter omnes, qui cœlestē Regem pro nobis interpellant, præcipuè ad gloriosissimam illam, & omni laude dignissimam Virginem MARIAM recurrimus, quæ quantò altior existit, tantò humilius ad nos respicit, pro quibus in utero gestauit Saluatorem.* Tum verò post Apostolorū Principes, *S. Andream* inuocamus, vel ob specialē D. Gregorij Magni (à quo hãc orationem ordinatã ferunt) erga hunc Apostolum deuotionem; quam etiam Monasterio ad D. Scauri constructo, eiusque nomine dedicato testatus est: vel quod primus vocatione inter Apostolos, Petrum ad Christum adduxerit, & sollēni confessione coram

H 6

Ægea

a Concil. Basil. Sess. 45.

Ægea Proconsule, immaculati huius Agni, quem in altari quotidie immolabat, Sacrificium celebrarit.

§. V.

De hostiæ fractione, & commixtione.

INter verba consueta, quibus Sacerdos priorem orationem concludit, reuerenter frangit hostiam. Cuius ritus cum diuersæ adferantur causæ à D. Thoma a, & alijs, hæc inter cæteras haud infimo loco ducenda: quod eo veluti nouo emblemate exprimat passio Christi, quam per aliud symbolum in Consecratione fuisse adumbratam, vidimus Cap. 4. sub initium. In passione enim, Christi Corpus varijs modis sauciatur; vt flagellis in cute, spinis in capite, clavis in manibus & pedibus, lanceâ in latere. Quæ vulnera, cum per violentam continui diuisionem facta fue-

a D. Th. 3. p. 9. 83. a. 5. ad 3.

fuerint, fractionis nomine aptissimè denotantur. Fauetque ipsa Scriptura, quæ apud Apostolum ad formulam Consecrationis panis, vbi vulgatus addit textus *a*, *quod pro vobis tradetur*, ex Græco vertendum exhibet, *quod pro vobis frangitur*; plagis scilicet conciditur & laceratur, sumendo tempus præsens pro mox futuro. Vnde etiam ex libro Sententiarum Prosperi Gratianus *b*, *dum hostia frangitur, passio Christi ad memoriam redit.*

Fit autem fractio tres in partes, tum propter usum, tum propter mysterium. Usus olim ferebat, vt præter partem in Calicem dimissam, altera Communioni Sacerdotis cederet, tertia in altari seruaretur vsque ad finem Missæ, tumque vel communicaturis seruiret, vel reponeretur in Sacrario. Iam verò hæc tertia simul cum altera à Sacerdote consumitur: & nihilominus fractio

H 7 re-

a 1. Cor. 11. *b* De Cons. dist. 2. Can.
Cum frangitur.

retinetur, vt partes complicatæ commodiùs ac decentiùs sumi possint. Varij autem varia hîc mysteria meditâtur, atque inprimis diuisionem corporis Mystici secûdum diuersos status: quam refert Sergius Papa *Cap. triformi*, de consecrat. dist. 2. sed fortè cuiuspiam pietatem iuuauit permanere in Christi passione, & in tribus diuisæ hostiæ partibus, tres præcipuas passionis partes considerare, Flagellationem, Coronationem, & Crucifixionem, quibus vt antea dictum, sacratissima Christi caro mirè concisa & diuisa quodammodo fuit.

Vt porro hæctenus duplici schemate Consecrationis & Fractionis, mors Christi & passio in memoriam reuocata est: sic quoque eiusdem Resurrectio duplici cæremonia designatur. Prima est commixtio specierum panis cum speciebus vini, immisâ particulâ hostiæ in Calicem: altera est duarum reliquarum coniunctio in patena. Per primam enim Sanguis in passione effusus

fulus Corpori quodammodo restituitur: per alteram partes vulneribus diuisæ, rursus veluti vniuntur & coalescunt. Vtrumque quod specietenus hîc geritur, reipsâ in gloriosâ Christi Resurrectione factum, ad eamq; necessarium fuit. Accedit ad eandem Christi resurgentis scenam apprecatio pacis: *Pax Domini sit semper vobiscum*: quemadmodum Christus Discipulis post Resurrectionem apparēs precabatur. De qua pace, cùm plura dixerimus c. 3. §. 2. & 5. hîc solummodo animaduertimus aptè aliquos ad triplex Crucis signum, quod Sacerdos inter priora verba cum particula hostiæ super Calicem format, triplicem pacem meditari: vnâ hominis cum Deo, quæ in eius gratia, amicitiaq; consistit: alteram hominis cum seipso, quæ eam importat recte rationis & appetitus cõcordiam, vt quod illa dictat, hic exequatur: tertiam eiusdem cum proximo suo, vt nulli præbeat causam iuste alicuius offensæ, sed omnes potius Chri-

Christianæ benevolentiae officijs sibi deuinciat.

Dum autem Sacerdos particulam hōstiae immittit in Calicem, sic precatur: *Hæc commixtio & consecratio Corporis & Sanguinis Domini &c.* Quibus verbis non significatur propria mixtio Corporis & Sanguinis secundum se, sed impropria ratione specierum: sicut etiam non sui ratione, sed solarum specierum Corpus Domini dicitur frangi, iuxta illud ex Officio Eucharistiae: *Nulla rei fit scissura, signi tantum fit fractura.* Per consecrationem quoque nulla hīc noua conuersio, siue transsubstantiatio denotatur, sed noua solummodo significatio sacramentalis, nimirum Resurrectionis Dominicæ, modo antè exposito. Fructus autem huius commixtionis & consecrationis adijcitur ijs verbis, *fiat accipientibus nobis in vitam æternam*: ad quam licet ob meritum operantis ipsa etiam commixtio & consecratio con-

ducat,

ducat, si ex fide viuâ, tantiq; religione
mysterij imperetur; præcipuè tamen
dignè sumentibus profunt res ipsæ sa-
cratissimæ, quæ miscentur, ita Christo
spondente a: *Qui manducat meam
Carnem, & bibit meum Sanguinem,
habet (quasi certâ spe) vitam æternam,
& ego resuscitabo eum in nouissimo die.*
a Ioan. 6.

C A P V T VII.

*De propinqua dispositione ad Commu-
nionem Sacerdotalem.*

SAcerdotalem voco Cõunionem,
non hoc solùm nomine, quod qui
Sacerdos est, eam obeat; sed quod id
faciat ex ipso munere, ministerioque
Sacerdotali. Ad illud enim spectat,
non tantùm offerre sacrificia, sed etiam
consummare ac perficere. Quoddam
autem præsentis Sacrificij complemen-
tum